

Brian Bosch over spraakherkenning op de computer: Voor de huisarts met twee vingers...

Wat is gemakkelijker dan op je gemakje teksten dicteren aan de computer, die ze vervolgens keurig voor je uitwerkt? Huisartsen vullen in het patiëntenjournaal in telegramstijl hun data in. Brieven aan specialisten worden zodanig samengesteld dat ze zo min mogelijk typewerk opleveren en 40 procent van de huisartsen schrijft verwijsbrieven zelfs met de hand. Met twee vingers typen is voor de huisarts bijna standaard. Maar het kan anders! Brian Bosch, huisarts te Zwolle en enthousiast werker met spraakherkenning, beschrijft zijn ervaringen.

Uitgesproken handig

Spraakherkenning is feitelijk de vervanging van de muis en het toetsenbord door het gesproken woord. Niet alleen worden gedicteerde teksten opgenomen, maar ook stuur je het programma via gesproken commando's. Dat hóéft overigens niet: een snelle greep naar de muis blijft door de computer gewoon herkend worden, evenals handmatig getypte woorden. Spraakherkenning kan voor de huisarts zowel kwaliteitsverbetering als snelheidswinst geven. Onderzoek in een medische setting toonde een snelheidswinst met een factor drie bij een medisch typiste. Die snelheidswinst zal bij niet-geoefende huisartsen alleen maar groter kunnen zijn.

Software, hardware

Tot voor kort waren er geen Nederlandstalige programma's, maar nu is er Dragon 'Naturally Speaking' van de firma Scansoft. Philips heeft bovendien MediSpeech uitgebracht, werkend op een centrale server en in gebruik in ziekenhuizen, maar dit programma is erg duur. Apple Macintosh heeft nog geen Nederlandstalige software beschikbaar.

Het Dragon-programma is echter goed geschikt voor de huisartsenpraktijk. De software kan zowel stand-alone als op een centrale server worden gebruikt. Wel vergt het programma veel rekenkracht: er is minstens een Pentium-III/500 MHz processor vereist. Elke computer die in de afgelopen twee jaar is aangeschaft, zal echter voldoende snelheid en geheugen hebben om met het programma te kunnen werken. De benodigde headset wordt met de software meegeleverd.

Aan de slag

Als de software is geïnstalleerd, moet een 'stemprofiel' worden gemaakt door het voorlezen van een oefentekst die het programma aanbiedt. Dit kan verder worden verfijnd door het voorlezen van eigen teksten (brieven en artikelen) zodat het programma vertrouwd raakt met je eigen vocabulaire en woordfrequentie. Het programma 'verbetert' zichzelf voortdurend door het opslaan van nieuwe woorden, en past zich zodoende steeds meer aan bij de gebruiker. Want weliswaar 'herkent' Dragon de 230.000 woorden uit de Dikke van

Dale, maar het vaak specifieke medische jargon zal aanvankelijk niet worden begrepen. Woorden die het systeem niet 'verstaat', zullen dus in eerste instantie moeten worden gecorrigeerd. In de loop van de tijd zullen steeds minder woorden niet herkend worden door het programma, en wordt het gebruik ervan dus almaar gemakkelijker.

Huisartsgeneeskundig jargon

Binnen enkele specialistische disciplines is al meer ervaring opgedaan met spraakherkenning, en dan vooral bij de Nederlandse radiologen. Maar ook pathologen, dermatologen en urologen zijn ermee actief. Huisartsgeneeskunde is een zeer veel omvattend vakgebied, hetgeen waarschijnlijk de reden is dat tot dusver geen lexicon voor de huisartsgeneeskunde is aangemaakt. Maar doordat huisartsen steeds meer hun werk vastleggen in ICPC-coderingen, en vaste richtlijnen van NHG en CBO volgen – en verder 'gewone' spreektaal gebruiken – is het mogelijk een huisartsgeneeskundig lexicon op te bouwen, waarmee ondergetekende aan de slag is gegaan. Het aangemaakte lexicon, gecombineerd met veel oefening, heeft daarbij geleid tot een correcte tekstherkenning van 98 procent.

Voordeel voor de huisarts

Dragon 'Naturally Speaking' kan het werk van de huisarts aanzienlijk vergemakkelijken, maar ook kwaliteitsverbetering en tijdswinst opleveren. Bovendien kan zo wellicht een einde komen aan het schrijven van (verwijs)brieven 's avonds of na het spreekuur.

Het zou goed zijn om in maat en getal weer te kunnen geven hoe bruikbaar spraakherkenning is in de huisartsenpraktijk. Daartoe zou ondergetekende graag in contact komen met huisartsen die geïnteresseerd zijn in spraakherkenning of daar al ervaring mee hebben.

*Brian Bosch, huisarts te Zwolle
(brian.bosch@planet.nl)*

Literatuur

- 1 Van den Heuvel L, Kaag M. Protocollen voor briefwisseling tussen huisarts en specialist. Medisch Contact 2004;59(32/33):1268-70.
- 2 Depuyt A, Carty E, Mason I, Durcan C, Epstein O. Infopoints: CyberTranscriber. The virtual medical secretary on your desk. BMJ 2000;321(7261):618-9.

In de rubriek 'Leren van leden' kunnen huisartsen hun eigen ervaringen en ideeën kwijt, wanneer zij denken dat hun collega's er ook iets aan kunnen hebben. De artikelen worden wel geredigeerd, maar de inhoud ervan blijft geheel het gedachtegoed van de auteur.

Redactie In de praktijk